

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 16 december 2025

Mål nr
Å 6467-24

PARTER

Klagande

Skatteverket
Rättsavdelningen
171 94 Solna

Motpart

E.B.

SAKEN

Utmätning av lös egendom

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätts beslut 2024-08-01 i mål Å 9696-24

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen avslår överklagandet.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN M.M.

Skatteverket har yrkat att Högsta domstolen ska fastställa Kronofogdemyndighetens beslut den 7 maj 2024 om utmätning av en personbil med registreringsnummer A.

E.B. har motsatt sig att hovrättens beslut ändras.

P.B. har yttrat sig.

SKÄL**Bakgrund**

1. Polisen stoppade en personbil som P.B. körde. Hans maka E.B., som han inte bor tillsammans med, fanns med i bilen. Polisen kontaktade Kronofogdemyndigheten som beslutade att utmäta bilen för betalning av P.B.s skulder. Myndigheten tillämpade 4 kap. 18 § utsökningsbalken vid utmätningen.
2. E.B. överklagade beslutet och hävdade att den utmäta bilen är hennes. Tingsrätten, som kom fram till att bilen vid utmätningen var i P.B.s och E.B.s gemensamma besittning, upphävde utmätningsbeslutet.
3. Skatteverket överklagade tingsrättens beslut och gjorde gällande att P.B. som förare ensam har haft bilen i sin besittning och att den därför kan utmätas med tillämpning av 4 kap. 18 §.
4. Hovrätten har avslagit överklagandet.

Frågan i Högsta domstolen

5. Målet gäller främst under vilka förutsättningar en bil ska anses vara i förarens besittning på det sätt som krävs för tillämpning av äganderättspresumtionen i 4 kap. 18 § första stycket utsökningsbalken.

Utmätning av lös egendom

6. Lös egendom får enligt 4 kap. 17 § utsökningsbalken utmätas om det framgår att egendomen tillhör gäldenären eller om han eller hon enligt 18 eller 19 § ska anses vara ägare.

7. Gäldenären anses vara ägare till lös egendom som han eller hon har i sin besittning, om det inte framgår att egendomen tillhör någon annan (se 18 § första stycket). Presumtionen grundas på antagandet att lös egendom regelmässigt tillhör den som har egendomen i sin besittning. Det har därför ansetts rimligt att utgå från att egendomen tillhör besittaren så länge något annat inte har visats. (Se prop. 1980/81:8 s. 421 ff.)

8. Lös egendom som gäldenären har i gemensam besittning med någon annan än samboende make eller sambo får utmätas endast om det framgår att egendomen tillhör gäldenären (se 19 § andra stycket). Bestämmelsen tillämpas när gäldenärens medbesittare gör anspråk på egendomen. Om någon annan, som inte har del i besittningen, hävdar att egendomen tillhör honom eller henne tillämpas i stället presumtionen i 18 § första stycket. (Jfr prop. 1980/81:8 s. 431.)

9. För varaktigt sammanboende makar och för sambor gäller en särskild regel för egendom som de har i sin gemensamma besittning (se 19 § första stycket). Egendomen presumeras tillhöra gäldenären såvida det inte görs sannolikt att den är samägd enligt lagen (1904:48 s. 1) om samägenderätt eller det framgår att egendomen tillhör den andre eller någon tredje person.

Allmänt om besittning

10. En allmän utgångspunkt vid tillämpning av presumtionsregeln i 4 kap. 18 § första stycket utsökningsbalken är att ett föremål anses vara i gäldenärens besittning när omständigheterna för en utomstående iakttagare tyder på att gäldenären är behörig att som ägare förfoga över föremålet. Besittning till ett föremål föreligger främst när det befinner sig under någons omedelbara kontroll. Normalt gäller alltså att en person som faktiskt innehar ett föremål kan sägas ha det i sin besittning och det gäller oavsett om personen har rätt att inneha det eller inte. (Jfr ”Klockan i mittkonsolen” NJA 2023 s. 570 p. 14 och 15.)

11. Samtidigt är det klart att besittningsrekvisitet inte helt kan begränsas till fall av direkt fysiskt innehav. Som exempel kan nämnas att en persons besittning till egendom normalt inte kan anses upphöra därför att egendomen rent tillfälligt och under hans eller hennes uppsikt innehas av någon annan (jfr ”Provkörningen” NJA 1986 s. 659 och ”Provturen” NJA 1995 s. 392). Det kan då bli fråga om gemensam besittning.

Om besittning till bilar i trafik

12. Vid bedömning av vem som har besittning till ett föremål är dess beskaffenhet av betydelse. Bilar och båtar föranleder inte sällan särskilda svårigheter. (Jfr ”Klockan i mittkonsolen” p. 16 och Torkel Gregow, Tredje mans rätt vid utmätning, 1987, s. 96.)

13. Den som kör en bil får sägas ha bilen under sin omedelbara kontroll; bilen är därför normalt i förarens besittning. Det framstår emellertid som tydligt att också andra personer än den som kör bilen kan ha den i sin besittning (se p. 11).

14. Så kan vara fallet när två personer tillsammans använder en bil för att göra ett ärende. Om bilen före färden var i deras gemensamma besittning

– till exempel genom att bilnyckeln förvarades i en gemensam bostad – kan den som är passagerare inte anses ha förlorat sin besittning enbart på den grunden att den andre kör bilen.

15. Motsvarande måste gälla i sådana fall där flera personer, till exempel under en längre resa, turas om att köra en bil. Om den som före färden hade bilen i sin besittning följer med, kan han eller hon inte anses förlora besittningen enbart på grund av att någon annan tillfälligt kör bilen.

16. Det sagda innebär att besittningsfrågan avseende bilar vid tillämpning av utsökningsbalken inte kan avgöras enbart genom att fastställa vem som vid utmätningstillfället kör bilen, låt vara att den personen i regel får anses ha bilen i sin besittning. Den centrala frågan blir i stället under vilka förutsättningar också någon annan, utöver föraren, kan sägas ha bilen i sin besittning.

17. Den frågan kan inte besvaras generellt, utan prövningen måste göras med utgångspunkt från de omständigheter som i varje enskilt fall kan iakttas eller kontrolleras vid utmätningstillfället. I det sammanhanget är de upplysningar som då lämnas av de berörda av betydelse liksom omständigheterna i övrigt.

18. Uppgifter om vem som är registrerad som ägare till bilen är här av betydelse, liksom annan information som är direkt tillgänglig i register. Dessa uppgifter är då främst relevanta för att pröva besittningsfrågan, inte för att utreda äganderättsförhållandena.

19. Det sagda innebär att enbart ett påstående om att även någon annan person i bilen än föraren har den i sin besittning normalt inte är tillräckligt för att presumptionen i 4 kap. 18 § utsökningsbalken inte ska kunna tillämpas beträffande föraren. Ett sådant påstående måste vinna konkret stöd av omständigheterna i övrigt.

Bedömningen i detta fall

20. P.B. och E.B. är gifta med varandra men bor inte tillsammans. En tillämpning av 4 kap. 19 § första stycket utsökningsbalken kan därför inte aktualiseras.

21. De har båda gjort gällande att bilen tillhör E.B. och hon är också registrerad som ägare till bilen hos Transportstyrelsen. Vidare är P.B. i folkbokföringen registrerad som utflyttad ur riket. Makarna har en dotter i Sverige. P.B. har hävdat att han var på tillfälligt besök här, vilket får stöd av att det också funnits flygbiljetter i hans namn.

22. Mot denna bakgrund måste den bedömningen göras att bilen var i P.B.s och E.B.s gemensamma besittning. Presumtionen i 4 kap. 18 § kan alltså inte tillämpas. Bilen får därmed utmätas för betalning av P.B.s skulder bara om det framgår att den tillhör honom. Utredningen visar inte att så är fallet.

23. Hovrättens beslut ska därmed inte ändras.

I avgörandet har deltagit justitieråden Stefan Johansson, Agneta Bäcklund, (referent), Petter Asp, Eric M. Runesson och Anders Perklev. Föredragande har varit justitiesekreteraren Cornelia Edblad.